

EGZEKOWANIE PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ DLA PRAWNIKÓW OGÓLNYCH W UE

Własność intelektualna stanowi kategorię „własności”, która **chroni wytwory ludzkiego intelektu**. Może należeć do osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa. Nie ma uniwersalnego środka ochrony własności intelektualnej, który chroniłby wszystko i wszędzie; **każde prawo własności intelektualnej lub inny środek ochrony własności intelektualnej służy konkretnemu celowi w określonym kraju lub regionie**. Ten sam przedmiot może być chroniony jednocześnie za pomocą różnych środków.

> Dlaczego egzekwowanie praw własności intelektualnej jest ważne dla mojego klienta?

W jaki sposób mogę najlepiej chronić swojego klienta? Jakie korzyści odniesie jego przedsiębiorstwo ze skutecznego egzekwowania praw własności intelektualnej?

Ochrona

Wyłączne prawo do wytworu ludzkiego intelektu i możliwość działania przeciwko sprawcom naruszeń.

Tożsamość rynkowa

Własność intelektualna wzmacnia renomę przedsiębiorstwa, pozycję rynkową i lojalność klientów.

Atrakcyjność finansowa

Przedsiębiorstwo z odpowiednio chronionymi aktywami własności intelektualnej łatwiej przyciągnie inwestorów.

Monetyzacja

Przedsiębiorstwa mogą sprzedawać swoją własność intelektualną i udzielać na nią licencji w celu uzyskania przychodów.

NARUSZENIE PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ, PODRABIANIE TOWARÓW I PIRACTWO

WŁAŚCICIELE PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ MOGĄ:

- **używać, wykorzystywać, rozpowszechniać lub powielać** swoje prawa;
- **sprzedawać swoją własność intelektualną i udzielać na nią licencji** innym osobom, aby mogły z nich korzystać na **uzgodnionych warunkach**;
- **podejmować działania w celu uniemożliwienia** innym osobom korzystania z ich własności intelektualnej bez zezwolenia.

Korzystanie z wytworów ludzkiego intelektu bez zezwolenia podmiotu uprawnionego może stanowić **naruszenie praw własności intelektualnej**. Co do zasady, naruszenie praw własności intelektualnej skutkuje przede wszystkim odpowiedzialnością na podstawie regulacji prawa cywilnego. Jeżeli jednak zachowanie stanowiące naruszenie wypełnia znamiona typu czynu zabronionego, naruszający może ponieść również odpowiedzialność karną. Zastosowanie powinna mieć zasada *ultima ratio*.

Podrabianie towarów i piractwo to formy naruszenia, w których sprawca naruszenia próbuje przywłaszczyć sobie sukces prawowitego właściciela i czerpać nienależne korzyści z jego inwestycji.

Wpływ podrabiania towarów i piractwa wykracza daleko poza naruszenie praw własności intelektualnej lub innych środków ochrony własności intelektualnej. Zjawiska te zakłócają rozwój przedsiębiorstw i konkurencję we wszystkich sektorach gospodarki oraz zachęcają do nielegalnych działań, takich jak łamanie przepisów prawa pracy lub norm produkcji, co bezpośrednio zagraża zdrowiu i bezpieczeństwu konsumentów, a także środowisku.

Co Twój klient musi chronić?	W jaki sposób może to chronić?	Okres ważności	Zakres geograficzny	Rejestracja
Nazwa lub logo (np. nowa marka).	Znak towarowy Chroni pochodzenie handlowe towarów lub usług.	Bezterminowo, jeśli odnawiany co 10 lat.	W państwie lub regionie, w którym dokonano rejestracji.	Urząd ds. własności intelektualnej (np. krajowy urząd ds. własności intelektualnej lub EUIPO)
Wynalazek (np. nowa maszyna lub technika produkcji).	Patent Chroni produkty lub procesy oferujące nowe rozwiązanie techniczne.	Ogólnie 20 lat, jeśli odnawiany co roku.	W państwie lub regionie, w którym dokonano rejestracji.	Urząd ds. własności intelektualnej (np. krajowy urząd ds. własności intelektualnej lub EPO)
Wygląd zewnętrzny produktu (np. nowa koszula lub serwis do herbaty).	Wzór przemysłowy Chroni wygląd zewnętrzny całości lub części produktu.	25 lat, jeśli odnawiany co 5 lat.	W państwie lub regionie, w którym dokonano rejestracji.	Urząd ds. własności intelektualnej (np. krajowy urząd ds. własności intelektualnej lub EUIPO)
Informacje poufne (np. know-how, receptura lub wykaz klientów).	Tajemnica przedsiębiorstwa Chroni poufne informacje handlowe.	Bezterminowo, o ile pozostaje tajemnicą.	Bez ograniczeń obszaru.	Brak procesu rejestracji. Można podpisać umowę o zachowaniu poufności.
Produkt z określonego obszaru geograficznego (np. ser, wino).	Oznaczenie geograficzne Chroni produkty, których właściwości są związane z obszarem produkcji.	Bezterminowo (z zastrzeżeniem różnych przepisów).	Obszar określony w konwencjach międzynarodowych.	Właściwy organ krajowy lub Komisja Europejska.
Dzieło twórcze (np. nowa piosenka, film lub fotografia).	Prawa autorskie Chronią oryginalne wyrazy działalności twórczej (np. dzieła artystyczne, literackie i naukowe).	Czas życia autora +70 lat.	UE + państwa spoza UE z podpisaną umową.	Formalności nie są wymagane. *Systemy dobrowolnej rejestracji w niektórych państwach członkowskich.
Strona internetowa: adres protokołu internetowego (IP) (np. twójznaktowarowy.eu)	Nazwa domeny Służy identyfikacji danej strony internetowej.	Bezterminowo, dopóki istnieje ważna umowa z podmiotem rejestrującym.	Na całym świecie (internet)	Akredytowany podmiot rejestrujący *W zależności od wymaganej domeny najwyższego poziomu.
Innowacje techniczne (np. kształt uchwyty).	Wzór użytkowy Chroni innowację; w przypadku wzoru użytkowego wymogi są mniej rygorystyczne niż w przypadku patentu.	Ogólnie 10 lat, jeśli odnawiany co roku.	W państwie lub regionie, w którym dokonano rejestracji.	Urząd ds. własności intelektualnej *Jeśli występuje w odpowiednim państwie członkowskim.
Nowa odmiana rośliny (np. nowy gatunek kwiatu, drzewa owocowego lub warzywa).	Odmiana roślin Chroni nowe lub ulepszone odmiany roślin.	25 lat (lub 30 lat w przypadku określonych odmian), jeżeli odnawiana co roku.	W państwie lub regionie, w którym dokonano rejestracji.	Organ krajowy lub CPVO

/Scenariusz 1

Twój klient ma dowody lub podejrzewa, że ktoś naruszył jego prawa własności intelektualnej.

Przykład: Twój klient jest świadomy, że produkty identyczne z jego produktami są sprzedawane w internecie bez zezwolenia, lub podejrzewa, że jego pracownik ujawnił konkurentowi poufne informacje.

/Scenariusz 2

Klient uważa, że osoba trzecia zamierza zarejestrować lub zarejestrowała prawa własności intelektualnej kolidujące z jego własnością intelektualną.

Przykład: dana osoba zamierza używać znaku towarowego lub wzoru bardzo podobnego do znaku lub wzoru Twojego klienta bądź też zarejestrować taki znak towarowy lub wzór.

/Scenariusz 3

Twój klient uważa, że istnieje wysokie ryzyko naruszenia jego praw własności intelektualnej.

Przykład: Twój klient planuje sprzedaż swojej nowej kolekcji ubrań na rynkach internetowych lub w mediach społecznościowych, opracował innowacyjną technologię lub przedstawi nowe produkty na targach.

Możliwe kolejne kroki, które może poczynić klient jako POWÓD.

- 1 Doradzenie klientowi, aby podjął działania przeciwko sprawcy naruszenia (lub w niektórych przypadkach przeciwko osobom trzecim) oraz rozważenie zatrudnienia prawnika specjalizującego się w prawie własności intelektualnej, który mógłby pomóc w:
 - wysłaniu wezwania do zaniechania naruszeń lub rozpoczęciu działań związanych z ich zgłaszaniem i usuwaniem;
 - negocjowaniu ugody z wykorzystaniem m.in. mediacji i arbitrażu;
 - wszczęciu postępowań administracyjnych przed urzędami ds. własności intelektualnej (sprzeciw, unieważnienia itp.);
 - ocenie sytuacji z perspektywy międzynarodowej.

Doradzenie klientowi, aby rozważył skorzystanie z usług monitorowania w celu wykrycia naruszeń online.

- 2 Jeśli powyższe kroki okażą się niewystarczające, należy doradzić klientowi, aby skonsultował się z prawnikiem specjalizującym się w prawie własności intelektualnej w celu rozpoczęcia postępowania cywilnego.
- 3 W przypadku działań związanych z podrabianiem towarów i piractwem należy doradzić klientowi, aby skonsultował się z prawnikiem specjalizującym się w prawie własności intelektualnej w sprawie rozpoczęcia postępowania cywilnego, karnego lub administracyjnego. Można to zrobić za pośrednictwem odpowiednich organów ścigania (służby celne/policja). Twój klient może zwrócić się do służb celnych o podjęcie czynności w odniesieniu do towarów podejrzanych o naruszenie jego praw własności intelektualnej, składając wniosek o podjęcie działania (AFA) za pośrednictwem IPEP (portal egzekwowania praw własności intelektualnej) – bezpłatnej, wielojęzycznej i bezpiecznej platformy unijnej, która zajmuje się kwestiami egzekwowania praw własności intelektualnej.

WSKAZÓWKI DLA KLIENTÓW RADZENIE SOBIE Z NOWYMI TECHNOLOGIAMI

Media społecznościowe: treści w mediach społecznościowych Twojego klienta stanowią własność intelektualną i w związku z tym są chronione, jednak nie mogą one naruszać praw własności intelektualnej innych osób. Twój klient powinien być świadomy istnienia i przydatności usług monitorowania treści w celu wykrywania naruszeń praw własności intelektualnej w Internecie, a także możliwości podejmowania następnych działań związanych ze zgłaszaniem i usuwaniem tych naruszeń.

Platformy handlu elektronicznego: w przypadku wykrycia naruszenia Twój klient powinien najpierw podjąć działania w celu usunięcia naruszających prawa własności intelektualnej ofert, korzystając z narzędzi stosowanych na platformach handlu elektronicznego, takich jak systemy powiadamiania i programy ochrony własności intelektualnej.

Aplikacje mobilne: Twój klient może tworzyć aplikacje lub zatrudniać twórców do opracowania dla niego aplikacji. Aplikacje to złożone produkty multimedialne łączące w sobie różne rodzaje chronionej własności intelektualnej (znaki towarowe, prawa autorskie, patenty, wzory), do których prawa powinny zostać nabyte przez producenta aplikacji i które powinny być zabezpieczone np. poprzez zawarcie umowy o zachowaniu poufności z twórcą oprogramowania.

Generatywna sztuczna inteligencja: Publikowanie treści generowanych przez automatyczny czat, taki jak np. ChatGPT, może naruszać prawa autorskie innych osób, jeżeli treści te opierają się ściśle na istniejących utworach; takie treści nie będą uznawane za chronione jako prawa autorskie Twojego klienta.

/Scenariusz 1

Twój klient został oskarżony o naruszenie praw własności intelektualnej innej osoby lub innego przedsiębiorstwa.

Przykład: Twój klient otrzymał pismo od prawnika lub sądu, w którym stwierdzono, że doszło do kolizji ze znakiem towarowym, patentem, prawem autorskim itp. innego przedsiębiorstwa.

/Scenariusz 2

Osoba lub przedsiębiorstwo wniosły sprzeciw, złożyły wniosek o unieważnienie lub wszczęły podobne postępowanie administracyjne przeciwko zgłoszeniu praw własności intelektualnej Twojego klienta.

Przykład: Twój klient otrzymał sprzeciw wobec zgłoszenia znaku towarowego od przedsiębiorstwa, które twierdzi, że jest właścicielem podobnego wcześniejszego oznaczenia.

/Scenariusz 3

Twój klient uważa, że istnieje ryzyko naruszenia praw własności intelektualnej innej osoby lub innego przedsiębiorstwa.

Przykład: Twój klient zainspirował się produktami już dostępnymi na rynku lub chce wykorzystać publicznie dostępne treści w swoim marketingu w mediach społecznościowych.

Możliwe kolejne kroki, które może poczynić klient jako POZWANY.

- 1 Doradzenie klientowi, aby natychmiast zaprzestał działań stanowiących domniemane naruszenie i przeanalizował sytuację.
- 2 Doradzenie klientowi, aby rozważył zatrudnienie prawnika specjalizującego się w prawie własności intelektualnej, który mógłby pomóc w:
 - odpowiadaniu na wezwania do zaniechania naruszeń lub inne zarzuty dotyczące naruszeń ze strony osób trzecich;
 - negocjowaniu ugody z wykorzystaniem m.in. mediacji i arbitrażu;
 - wszczęciu postępowań administracyjnych przed urzędami ds. własności intelektualnej (sprzeciw, unieważnienia itp.);
 - wszczęciu postępowań cywilnych, administracyjnych lub karnych (przed sądami, służbami celnymi lub policją).

Doradzenie klientowi, aby przeszukiwał bazy danych praw własności intelektualnej w celu uniknięcia naruszenia praw innych osób.

PRZYDATNE LINKI

- **Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO)**
euipo.europa.eu/pl
- **Rada Izb Adwokackich i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej (CCBE)**
ccbe.eu
- **Portal egzekwowania praw własności intelektualnej (IPEP)**
euipo.europa.eu/pl/enforce-ip/ip-enforcement-portal
- **Przewodnik EUIPO dotyczący technologii zwalczania obrotu towarami podrabionymi**
op.europa.eu/sy/TF4
- **Najczęściej zadawane pytania na temat praw autorskich**
euipo.europa.eu/pl/observatory/awareness/faqs-on-copyright
- **Centrum mediacji EUIPO**
euipo.europa.eu/pl/manage-ip/mediation-centre
- **Wniosek o podjęcie działań (AFA)**
euipo.europa.eu/pl/the-office/help-centre/websites/faq-application-for-action-afa
- **Europejski Urząd Patentowy (EPO)**
epo.org
- **Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO)**
wipo.int
- **Europejski rejestr domen internetowych (EURid)**
eurid.eu
- **Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin (CPVO)**
cpvo.europa.eu
- **Twój krajowy lub regionalny urząd ds. własności intelektualnej**
tmdn.org/#/members